

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji

3. oktobar - 16. oktobar 2025. godine

Sloboda izražavanja

Pretnje novinarima/kama

Više pretnji upućeno je u prethodnom periodu novinarima/kama i medijima u zemlji. Pretnja smrću upućena je novinaru i piscu Marku Vidojkoviću, dok su vulgarne poruke putem društvenih mreža upućene novinaru i profesoru Dinku Gruhonjiću koji je redovno izložen targetiranju i napadima od strane predstavnika vlasti. Pretnje smrću upućene su i mladom novinaru Danas-a Vojinu Radovanoviću, a slična sadržina pretećih poruka ukazuje na potencijalnu koordinisanu akciju usmerenu protiv novinara kritički nastrojenih medija. Sve pretnje prijavljene su Tužilaštvu za visoko-tehnološki kriminal. Pretnje su upućene i celoj redakciji Danas-a, u komentaru ispod jednog teksta na sajtu. Zbog teksta o rudniku lignita, novinaru Sergeju Ivanovu sa portala FAR iz Dimitrovgrada, telefonskim putem pretio je vlasnik firme uz reči: „takvima koji pišu neistine o meni, može nešto da se desi”. Pretnje novinarima/kama na lokalnu izuzetno su opasne i bude razloga za brigu o bezbednosti onih koji u manjim sredinama istražuju teme od javnog interesa. Prostorije kraljevačkog časopisa „Sidža”, vandalizovane su u dva navrata. Prvi put su prostorije izlepljene plakatima, a par dana kasnije su polivene farbom. Medijski radnici u Srbiji su pored verbalnih pretnji suočeni i sa preprekama koje onemogućavaju njihovo izveštavanje. Obezbeđenje predsednika Srpske napredne stranke Miloša Vučevića odgurnulo je novinarku N1 kada je pokušala da mu postavi pitanje na koje on nije želeo da odgovori. Takvo postupanje opstruiše novinare/ke u obavljanju posla čime se sprečava pravovremeno informisanje javnosti i dobijanje odgovora od najviših zvaničnika i funkcionera.

Treća tužba sudije protiv KRIK-a

Sudija Apelacionog suda Dušanka Đorđević podnela je treću tužbu protiv novinarki KRIK-a i njihove baze podataka „Prosudi ko sudi“. Podsećamo, sudija i njen suprug, advokat, su podneli već dve tužbe protiv novinara KRIK-a i u jednoj tužbi zahtevali su zatvorsku kaznu i zabranu obavljanja novinarskog posla u trajanju od 2 godine za tužene novinare/ke. KRIK-ova baza nastala je kako bi se povećala transparentnost rada sudstva, a konkretan profil koji se odnosi na sudiju sadrži informacije o slučajevima u kojima je Đorđević sudila, podatke o imovini koju ona i suprug poseduju i u okviru samog profila nije objavljeno ništa što bi moglo da ugrozi njihovu bezbednost, što je i bio osnovni razlog za podnošenje tužbi. Svi podaci objavljeni u bazi su javno dostupni. Najnovija tužba predstavlja proširenje obuhvata prethodne tužbe i njome su sada obuhvaćene i urednica Bojana Pavlović i novinarka Jelena Radivojević, za koje bračni par Đorđević takođe traži kaznu zatvora i zabranu obavljanja novinarskog posla. Po pitanju nove tužbe oglasila se i Nacionalna radna grupa za borbu protiv SLAPP-a, koju čini grupa nevladinih organizacija. „Sama činjenica da sudija u svojim tužbama traži zatvor za novinare jasno pokazuje da je cilj ovakvih tužbi da se novinari najpre učutkaju, a zatim i da dovede do gašenja baze podataka, što bi predstavljalo ogroman udar na transparentnost ovakvih podataka koji su podsećamo potpuno javni i dostupni, i otvorilo dalji prostor za različite oblike cenzure prema novinarima. Posebno je zabrinjavajuće što ovakvu tužbu podnosi sudija koja obavlja i javnu funkciju - osoba koja bi trebalo da bude garant vladavine prava, a ne neko ko zloupotrebljava sudski sistem da bi se obračunavao sa novinarima“, navodi se u saopštenju Nacionalne radne grupe na čijem sajtu postoji i baza slučajeva sa karakteristikama SLAPP-a pokrenutih protiv novinara/ki i aktivista/kinja u Srbiji.

Policija u prostorijama United Grupe

Pripadnici Uprave kriminalističke policije ušli su u prostorije United Grupe u Beogradu po nalogu Višeg javnog tužilaštva. Novi zakonski zastupnik i direktor "United group RS" d.o.o. Vladica Tintor podneo je prijavu protiv bivših zakonskih zastupnika, te je policija došla u prostorije kompanije radi prikupljanja dokumenata. Tintor je 15. oktobra, upisan i kao direktor kompanije United Media Production, u okviru koje posluju TV Nova i Sport Klub. Predsednik Srbije Aleksandar Vučić, još početkom ove godine je najavio da će novembar biti kritičan za zaposlene u United media. U međuvremenu su istraživački portali objavili razgovor između direktora Telekomu Vladmira Lučića i direktora Junajted grupe Stena Milera u kojem dogovaraju smenu Aleksandre Subotić, direktorke United media, na zahtev predsednika države. Čini se da su i upad UKP-a i nova direktorska rešenja deo plana da se mediji koji posluju unutar ovih grupacija (N1, Nova) do kraja godine stave pod kontrolu i "učine malim", kako je to u razgovoru rekao Sten Miler.

Pritisци i otkazi zbog podrške protestima

Poslednjih nedelja svedočimo pokušaju vlasti da promeni narativ i da priču o padu nadstrešnice odvuče od pitanja korupcije i predstavi je kao diverziju, kao teroristički akt počinjen od strane pojedinih opozicionih političara. Ovakve insinuuacije, ili čak teorije zavere su potekle od predsednika države, a sada se i u parlamentu mogu čuti predstavnici vlasti kako na ovakav način govore o slučaju pada nadstrešnice i targetiraju opozicionog političara Mišu Bačulova samo zato što je u danu pada nadstrešnice bio na stanici nekoliko sati ranije pre nego što se to desilo. Bačulov je nakon što je bio izloženoj tabloidnoj kampanji, zaustavljen i na granici prilikom povratka u zemlju kada je više sati zadržan na granici zajedno sa svojom suprugom. I drugi istaknuti aktivisti/kinje našli su se na meti pritisaka od strane organa vlasti. Protiv umetnika Andreja Josifovskog, poznatijeg kao Pijanista, podnet je zahtev za pokretanje prekršajnog postupka jer je na spomeniku Stefanu Nemanji na Savskom trgu, u umetničkom performansu, dodao dasku na spomenik kako bi izgledalo da vladar u ruci drži krst, a ne mač. Zahtev za pokretanje prekršajnog postupka mu je stigao tek sada, nekoliko meseci nakon događaja. Prekršajni postupak pokrenut je i protiv studentkinje Nikoline Sindelić koja je progovorila o nasilju kojem je bila izložena od strane komandanta specijalne Jedinice za obezbeđenje određenih ličnosti i objekata. Protiv nje je pokrenut postupak zbog dela Remećenjenje javnog reda i mira, vređanje policijskih službenika kao i zbog upotrebe eksplozivnih naprava, iako ona tvrdi da je kod sebe imala samo baklju koja nije bila upotrebljena. Ova prekršajna prijava još jedan je oblik pritiska koji se sprovodi nad Nikolinom kao znak odmazde za javno progovaranje o nasilju, što je pokazatelj na koji način se vlast odnosi prema žrtvama i nespremnosti da adekvatno istraži slučajeve i kazni počinioce. Nastavlja se i sa otpuštanjem onih koji su učesnici protesta. Student Vladimir Đorđević koji je takođe bio žrtva policijske brutalnosti u Valjevu, otpušten je sa posla u Domu zdravlja u tom gradu. Vladimir je pretučen od strane grupe policajaca na protestu u Valjevu u noći između 13. i 14. avgusta, a snimci brutalnih prebijanja građana obišli su Srbiju. Advokati grupe pretučenih građana su u oktobru podneli prijave protiv 28 osumnjičenih, među kojima su načelnici i komandiri PU Valjevo. Otkaze je dobilo i više zaposlenih u Pasterovom zavodu u Novom Sadu jer su odbili zahtev direktorke da idu na miting vladajuće stranke u aprilu mesecu. Prekršajni postupci i otpuštanja jedan su oblik represije koju vlast primenjuje u cilju gušenja kritike i disciplinovanja građana/ki.

Sloboda okupljanja

Policija ograničavala skup

Kordon policije u punoj opremi sprečio je građane/ke Bora da nastave svoju protestnu šetnju do kompanije u kineskom vlasništvu - Zidin. Građani/ke su se na poziv studenata okupili na protestu „Oslobođenje Bora – za čistiji grad i zdraviju budućnost dece”, ali im policija nije dozvolila da dođu do fabrike koju u javnosti optužuju za nepoštovanje ekoloških standarda. Ova fabrika bila je u centru pažnje javnosti i 2022. godine, kada je privatno obezbeđenje fabrike napalo ekološke aktiviste/kinje i demoliralo kamp koji su aktivisti/kinje postavili.

Napadi na učesnike Prajd karavana

Grupa fudbalskih navijača vređala je učesnike Prajd karavana u Čačku, te je skup zbog narušene bezbednosti učesnika morao biti prekinut nakon svega deset minuta. Na zgradi Gradske opštine u Užicu osvanuo je transparent sa porukama mržnje ka LGBT zajednici, što naročito zabrinjava jer je reč o javnoj ustanovi koja treba da štiti građane/ke a ne da bude inicijator mržnje i nasilja koje se sprovodi nad ovom marginalizovanom zajednicom. „U toku skupa u Užicu se takođe okupila grupa huligana koja je vikom i vređanjem ometala održavanje skupa, a u jednom trenutku na učesnike i učesnice karavana bačena je jaka petarda, koja, srećom, nije nikoga povredila. I u Užicu je skup morao da bude vremenski skraćen iz bezbednosnih razloga", saopštili su iz udruženja Da se zna! koje je organizator Prajd karavana održanog na više lokacija u zemlji. Do sada su aktiviste/kinje bili suočeni sa: brojnim pretnjama smrću, vređanjem, kao i zabranom jednog karavana koji je trebalo da se održi u Kruševcu. Ovi napadi svedoče o izraženoj stigmatizaciji LGBT zajednice širom Srbije.

Privodenja i napadi na novinare/ke na protestima

Poslednjih nedelja, organizacija Centar za društvenu stabilnost, poznata po spotovima targetiranja kritičkih medija i nevladinih organizacija, organizuje mitinge "protiv blokada" širom zemlje. U ovim protestima aktivno učestvuju članovi/ce Srpske napredne stranke i visoki državni zvaničnici. U isto vreme, nezadovoljni građani/ke koji organizuju kontra-skupove suočeni su sa policajcima koji ih sprečavaju da se slobodno okupe na ovaj legitiman način protesta. Policija je zaustavila autobus prevoznika Jaćimovića koji je vozio građane/ke na kontra-protest u Vrbasu. Četri osobe su privedene, a dve su puštene tek sutradan. Na kontra-skupu koji su građani/ke organizovali protiv skupa pristalica vlasti u Vrbasu, privedeno je 5 osoba, koje su puštene kasnije te večeri. Na skupu pristalica vlasti u Novom Sadu napadnuta je novinarka N1, kao i novinari Bete i Autonomije. Sat vreme pre nego što je novinarku N1 napao nepoznati muškarac i oteo joj telefon, nju je napao i žandarm koji je šutnuo bicikl na kome se novinarka nalazila iako je imala vidljivu novinarsku legitimaciju. Ovakvo postupanje službenog lica samo ohrabruje nasilnike da slobodno napadaju novinare/ke. I novinaru Bete je jedan od žandarma prišao i oteo telefon dok je snimao privođenje građana. Kasnije mu je telefon vraćen. Novinarka Mašine takođe je bila onemogućena od strane policije da izveštava sa protesta. Zabeležen je i snimak na kome se vidi kako pripadnik Žandarmerije prvo sprečava da snima, a onda vuče i legitimise novinarku Storytelleru, nakon što je rekla da nije videla nedolično ponašanje starijeg građanina koga su privodili. Inače, žandarmerija je u Novom Sadu potiskivala građane/ke nezadovoljne zbog skupa pristalica vlasti i tom prilikom privedeno je više osoba. Podsećamo da policija nije sprečavala nasilne kontra-skupove pristalica vlasti koji su tokom leta bacali pirotehniku na građane/ke i policiju. Nedopustivo ponašanje policije prema novinarima/kama zabeleženo je i u Novom Pazaru. Dve novinarke i kamerman portala A1 zaustavljeni su od strane policije i bili su izloženi dugotrajnom zadržavanju, detaljnom pregledanju torbi i opreme, čime im je onemogućeno da obavljaju posao zbog kojeg su bili na terenu. Jedna novinarka je i privedena jer nije posedovala lični dokument. U Novom Pazaru privedena je i grupa studenata i građana koji su se nalazili u blizini mesta na kojem je bio skup podržavalaca vladajuće stranke. Međutim, kada su dovedeni u policijsku stanicu, saopšteno im je da nisu uhapšeni već da su "sklonjeni" radi njihove bezbednosti. U Zaječaru je policija fizički sprečila novinara Glasa Zaječara da izveštava sa protesta. Njega je policajac pribio uz zid zgrade i oduzeo mu i bacio telefon. Novinar je zadobio i telesne povrede zbog postupanja policajca. Ovi napadi ukazuju na nesrazmernu upotrebu sile policije prema građanima/kama i novinarima/kama, i na onemogućavanje zakonom zagaranovanog prava na kontra-protest.